

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudkyní JUDr. Alenou Hockou v právní věci *žalobkyně: V. H., bytem J., zastoupené: JUDr. Věra Vyčichlová, advokátka, se sídlem Žižkova 852, 360 17 Karlovy Vary, proti žalované: Česká správa sociálního zabezpečení, se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5 (dále jen ČSSZ), v řízení o žalobě ze dne 23.9.2014 proti rozhodnutí žalované ze dne 23.7.2014 č.j. X o přeplatek na dávce důchodového pojištění,*

t a k t o :

- I. **Rozhodnutí žalované ze dne 23.7.2014 č.j. X se z r u š u j e pro vady řízení a věc se v r a c í žalované k dalšímu řízení.**
- II. **Žádný z účastníků n e m á právo na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í :

*Včasnou žalobou ze dne 23.9.2014 k výzvě soudu doplněnou žalobkyně napadla rozhodnutí žalované ze dne 23.7.2014 č.j. X, jehož kopii připojila, jímž byly zamítnuty její námitky proti rozhodnutí ČSSZ č.j. X ze dne 9.5.2014 o uložení povinnosti vrátit ČSSZ přeplatek ve výši 11.789,- Kč na starobním důchodu. Žalobkyně se domnívá, že vrácení dávky nelze požadovat po ní, ale po České spořitelně, dovolává se tvrdosti zákona a své špatné sociální a finanční situace. Na základě výzvy zdejšího soudu žalobkyně doplnila dne 24.11.2014 svou žalobu tak, že požadavek žalované na vrácení přeplatku je podle ní nepřiměřený, když žalobkyně odmítla dědictví po svém otci panu M. D., posl. bytem J., zemřelém dne 2.7.2013 (dále jen *otec* nebo *pan D.*), tudíž vrácení přeplatku důchodové dávky mělo být požadováno po České spořitelně, když právě na účet č. X, vedený u České spořitelny, a.s. (dále jen *ČS*) na jméno M. D., k němuž nebyl ustanoven zástupce v přístupu a dispozici s tímto účtem, byla předmětná dávka zaslána. ČS měla informaci o úmrtí majitele účtu, a přesto nevyčkala žádné výzvy, ani rozhodnutí soudního komisaře a použila důchodovou dávku na*

platby, které již měly být uváděny jako případné pohledávky v dědickém řízení. Žalobkyni rovněž není známo, že by byla pohledávka žalované uplatněna v dědickém řízení a celý postup žalované považuje za nepřiměřený zásah do jejích občanských práv. Nelze po ní žádat vrácení části důchodové dávky, když ona sama nemohla ani ovlivnit, ani nijak vstoupit do úkonů, které činila ČS, která nakládala s finanční částkou jako s částkou ve volné dispozici, takže by měl tento peněžní ústav nést také odpovědnost za chybějící částku. Žalobkyně má za to, že jsou naplněny podmínky procesní i hmotné k tomu, aby požadovaná částka byla uplatněna právě po ČS, jelikož z důvodu úmrtí majitele účtu již nebyly v platnosti příkazy k provádění jakýchkoliv plateb. Svým postupem ČS zmařila projednání dědictví dle o.s.ř. Napadené rozhodnutí by mělo být zrušeno pro nevykonatelnost a zmatečnost. Dle žalobkyně byla rovněž zpochybněna její právní jistota a ochrana legitimního očekávání v případě, že dědictví bylo odmítnuto. V závěru žalobkyně navrhl, aby soud napadené i jemu předcházející rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k novému rozhodnutí.

Napadeným rozhodnutím ze dne 23.7.2014 č.j. X žalovaná zamítla námitky žalobkyně a potvrdila *rozhodnutí ČSSZ ze dne 9.5.2014 č.j. X*, jímž jí byla uložena povinnost vrátit přeplatek ve výši 11.789,- Kč, který vznikl za období od 18.7.2013 do 17.8.2013 na starobním důchodu otce žalobkyně, zemřelého dne 2.7.2013. V odůvodnění rozhodnutí ze dne 23.7.2014 žalovaná neuznala žádnou z námitek důvodnou a také uvedla, že výplatním dnem starobního důchodu oprávněného byl 18. kalendářní den v měsíci, poslední splátka důchodu mu náležela za období od 18.6. do 17.7.2013, avšak starobní důchod byl vyplacen rovněž za období od 18.7. do 17.8.2013, tj. za období následující po jeho smrti. Podle § 116 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., *o organizaci a provádění sociálního zabezpečení*, se dávky důchodového pojištění vyplácejí dopředu v pravidelných měsíčních lhůtách určených plátcem dávky, proto byla měsíční splátka starobního důchodu za uvedené období připsána na účet oprávněného č. X (dále jen **účet**) vedený u ČS dne 17.7.2013. Žalovaná odkázala na ustanovení § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb., *o důchodovém pojištění*, ve znění pozdějších předpisů (dále jen **zákon**), které stanoví, že má-li právo disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněného jiná osoba než oprávněný, je tato jiná osoba povinna vrátit plátcí důchodu splátky důchodu oprávněného, které byly připsány na takový účet po dni, za který náležela poslední výplata důchodu zemřelého oprávněného. Není-li takové osoby, jsou povinny plátcí důchodu vrátit tyto splátky důchodu postupně manžel (manželka), pokud mu (jí) po zemřelém oprávněném vznikl nárok na vdovecký (vdovský) důchod, a dále děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti v domácnosti; nelze-li takto vrátit tyto splátky důchodu, považují se tyto splátky důchodu za dluh oprávněného, který se vypořádá v rámci dědictví. Jedná se o objektivní odpovědnost za vznik přeplatku, tedy zavinění není jednou z podmínek jeho vzniku. Žalobkyně, jako osoba mající právo disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněného, je tedy povinna vrátit ČSSZ přeplatek ve výši 11.789,- Kč na starobním důchodu svého otce. Povinnost vrátit přeplatek na důchodových dávkách je přitom zcela nezávislá na výsledku dědického řízení i na tom, zda je tato osoba povolána k dědění, dědictví odmítla či zda bylo řízení pro dědictví zastaveno pro nedostatek majetku. Za dluh zemřelého by se přeplatek považoval a v rámci dědictví vypořádal pouze v případě, že by neexistovala osoba s právem dispozice s peněžními prostředky na účtu zemřelého popř. osoby uvedené v ustanovení § 64 odst. 5 zákona. Napadené rozhodnutí tak bylo vydáno v souladu s platnou a účinnou právní úpravou, a proto byly námitky žalobkyně zamítnuty.

Žalovaná ve svém obsáhlém vyjádření k žalobě dne 15.1.2015 závěrem navrhla zamítnutí žaloby, odkázala na odůvodnění napadeného rozhodnutí, popsala průběh řízení a citovala znění § 64 odst. 1 a 5 zákona. Dále uvedla, že po úmrtí důchodce většinou vždy dochází k přeplacení důchodů vyplácených na účet. Jsou-li důchody jako jediná dávka vypláceny dopředu a nedošlo-li dříve ke změně výše citovaného ustanovení z důvodu zachování sociálních jistot důchodců, je zřejmé, že ČSSZ je ve většině případů poškozena při úmrtí důchodce přeplacením důchodu nejméně o jednu splátku, neboť nelze výplatu včas zastavit, což vždy závisí na mnoha okolnostech (datum úmrtí, splatnost důchodu, den nahlášení úmrtí důchodce, úmrtí v cizině, apod.). Aby nedocházelo k ne hospodárnému nakládání s finančními prostředky státu, když byla právní odpovědnost na vrácení neoprávněně vyplaceného důchodu dlouhodobě původně uzákoněna jen při výplatě důchodu na účet manžela, byla provedena rozsáhlá a zásadní novela ust. § 64 zákona, již byl rozšířen okruh osob zodpovídajících za vznik přeplatku na důchodu po úmrtí důchodce při výplatě důchodu na účet o disponenty, manžela či manželku se vznikem nároku na pozůstalostní důchod, dále děti či rodiče žijící v jedné domácnosti, a není-li těchto osob, lze pohledávku uplatnit jako dluh oprávněného v dědictví. Těmto osobám lze od ledna 2012 uložit přímo povinnost úhrady již formou rozhodnutí, aniž by se zkoumalo zavinění, výběry apod. Z provedené novelizace je zjevný státní zájem na téměř stoprocentní návratnosti vyplacených důchodů na účet již zemřelého důchodce, když celkově jde ročně o nezanedbatelnou částku. Pokud banka nevrátila žalované finanční prostředky připadající na důchod neoprávněně připsaný na účet po úmrtí oprávněné, má žalovaná ze zákona povinnost vydat vůči disponentovi rozhodnutí s objektivní povinností k úhradě nevrácených částek, tedy bez ohledu na zavinění. Žalovaná nemá žádnou povinnost zkoumat míru zavinění, prokazovat jej apod.

Ze zaslaného dávkového spisu vedeného žalovanou ohledně otce žalobkyně vyplývá, že napadené rozhodnutí ze dne 17.3.2014 bylo žalobkyni doručeno dne 25.7.2014. Dále ze založených listin – sdělení ČS ze dne 6.5.2014 a připojených výpisů obrátů ze sporožirového účtu pana D. za červenec 2013 vyplývá, že ke dni úmrtí měla k účtu dispoziční právo žalobkyně; v červenci 2013 činil počáteční zůstatek -11.457,12 Kč, dne 1.7.2013 byla uhrazena splátka úvěru ve výši 59,- Kč; ve dnech 1., 2. a 11.7.2013 došlo k výběru hotovosti z bankomatu v celkové výši 7.400,- Kč; dne 10.7.2013 byla přijata mzda ve výši 4.000,- Kč; dne 17.7.2013 byl připsán důchod ve výši 11.789,- Kč a současně téhož dne odešly z účtu čtyři trvalé platby z 15. a 17. dne v měsíci ve výši 300,- Kč, 600,- Kč, 260,- Kč a 1.084,- Kč; úmrtí majitele účtu bylo uvedeno u data 18.7.2013, téhož dne bylo účtováno 9,50 Kč za poštovné za výpis; dne 19.7.2013 bylo přijato 300,- Kč za operace s CP a dne 22.7.2013 částka ve výši 5.080,62 Kč z ČS. Ke dni 23.7.2013 došlo ke zrušení účtu s výplatou odpočtem, konečný zůstatek k 23.7.2013 činil 0,- Kč. Dále bylo zjištěno, že rozhodnutí ČSSZ č.j. X ze dne 9.5.2014 bylo žalobkyni doručeno dne 16.5.2014; založeno je i podání žalobkyně ze dne 29.5.2014 nazvané vyjádření, kdy reagovala na rozhodnutí o vrácení přeplatku tak, že se má žalovaná obrátit na JUDr. Lucii Gabányiovou se sídlem v Karlových Varech z důvodu odmítnutí dědictví.

Žalobkyně v replice podané u soudu dne 27.2.2015 uvedla, že s ohledem na svou finanční situaci a péči o nezletilého syna, nedisponuje předmětnou částkou, která má být vyplacena žalované. Navíc podle ní byla již část starobního důchodu uhrazena peněžním

ústavem, tedy se domnívá, že aktuální přeplatek na starobním důchodu je nižší. Opět upozornila, že majitel účtu zemřel dne 2.7.2013 a od té doby měl být jeho bankovní účet zablokován, čímž mohl být přeplatek vrácen, ovšem ČS toto neučinila, tudíž by měla za věc odpovídat. Žalobkyně dále uvedla, že vyčká na rozhodnutí soudu s tím, že v případě zamítnutí její žaloby a nekompromisního požadavku žalované ohledně výše a lhůty k úhradě přeplatku, nebude toto z její strany možné splnit.

Následně žalovaná v podání ze dne 7.4.2015 sdělila, že pokud banka nevrátila žalované finanční prostředky připadající na důchod neoprávněně připsaný na účet po úmrtí oprávněného, měla žalovaná ze zákona povinnost vydat vůči disponentce, tj. žalobkyni, rozhodnutí s objektivní povinností k úhradě nevrácených částek, a to bez ohledu na zavinění. Žalovaná zdůraznila, že má zákonný nárok na úhradu vždy bez ohledu na to, zda disponentka přímo osobně vybrala a použila finanční prostředky či nikoliv. Žalovaná nemá žádnou povinnost zkoumat míru zavinění, prokazovat jej, apod. Nadále tedy setrvala na vyjádření k žalobě ze dne 15.1.2015 a na návrhu na zamítnutí žaloby jako nedůvodné, neboť bylo rozhodováno v souladu s platnými právními předpisy; současně souhlasila s projednáním žaloby bez nařízení jednání. (Na toto podání žalované nebylo ze strany žalobkyně reagováno.)

Podle § 64 odst. 5 zákona má-li právo disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněného jiná osoba než oprávněný, je tato jiná osoba povinna vrátit plátcí důchodu splátky důchodu oprávněného, které byly připsány na takový účet po dni, za který náležela poslední výplata důchodu zemřelého oprávněného. Není-li takové osoby, jsou povinny plátcí důchodu vrátit tyto splátky důchodu postupně manžel (manželka), pokud mu (jí) po zemřelém oprávněném vznikl nárok na vdovecký (vdovský) důchod, a dále děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti v domácnosti; nelze-li takto vrátit tyto splátky důchodu, považují se tyto splátky důchodu za dluh oprávněného, který se vypořádá v rámci dědictví.

V této věci se žalobkyně podanou žalobou domáhá zrušení napadeného rozhodnutí ze shora uvedených důvodů. Soud pak na základě všech shora zjištěných skutečností dospěl k závěru, že *žaloba proti napadenému rozhodnutí žalované ze dne 23.7.2014 je důvodná s ohledem na níže uvedené, ale nikoli z důvodů namítaných žalobkyní.*

Žalobkyně neprokázala, že v jejím případě nebylo postupováno v souladu s § 64 odst. 5 zákona ohledně vydání prvostupňového rozhodnutí ze dne 9.5.2014, jímž žalovaná rozhodla o povinnosti žalobkyně vrátit přeplatek na starobním důchodu jejího zemřelého otce, jelikož příslušné ust. § 65 jinou možnost nedává a žalobkyně byla prokazatelně disponentem s účtem a není povinností ČSSZ zkoumat důvody, pro které nebyla banka schopna vrátit neprávem vyplacený starobní důchod ve výši 11.789,- Kč, když stav účtu nevykazoval po provedení trvalých příkazů takový zůstatek, který činil uvedený důchod; přitom je povinností majitele účtu, aby stav účtu umožňoval hradit minimálně trvalé příkazy, což v této věci nebylo zajištěno. Rovněž je zcela bez vlivu skutečnost uvedená žalobkyní, že se vzdala dědictví po zemřelém otci, když zákon jednoznačně hovoří o disponentovi k účtu a jím žalobkyně byla.

V průběhu řízení však bylo soudem z dávkového spisu vedeného žalovanou ohledně otce žalobkyně zjištěno, že prvostupňové rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno dne 16.5.2014 a

následné podání žalobkyně ze dne 29.5.2014 tak bylo posouzeno žalovanou jako námitky proti tomuto rozhodnutí. Přitom toto vyjádření žalobkyně neobsahovalo označení rozhodnutí, datum jeho vydání, číslo jednací, ani nesouhlas s jeho vydáním, ale pouze informaci o odmítnutí dědictví žalobkyní a odkaz na JUDr. Lucii Gabányiovou, na níž se měla žalovaná ve věci vrácení přeplatku dle žalobkyně obrátit. Přestože obsah vyjádření byl naprosto nekonkrétním kromě uvedení jména a příjmení zemřelého poživatele starobního důchodu a notářky, která projednávala dědictví po jmenovaném, považovala jej žalovaná za námitky, o nichž bylo rozhodnuto rozhodnutím ze dne 23.7.2014 č.j. X. ČSSZ však není oprávněna domýšlet si, co je namítáno a zejména důvody nesouhlasu či co chtěla žalobkyně svým podáním sdělit, proto měla správně vyzvat žalobkyni k odstranění vad podání (co je míněno – zda námitky či něco jiného, důvody nesouhlasu a proti jakému konkrétnímu rozhodnutí), protože jestliže jí nejsou známy tyto rozhodné skutečnosti, nelze o nich rozhodnout.

Podle § 88 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., *o organizaci a provádění sociálního zabezpečení*, proti rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení uvedených v § 3 odst. 3 písm. b) a d) až f) ve věcech důchodového pojištění lze jako řádný opravný prostředek podat písemné námitky do 30 dnů ode dne jeho oznámení účastníku řízení. Podle § 88 odst. 3 téhož zákona se námitky podávají orgánu sociálního zabezpečení, který rozhodnutí vydal. Námitky musí obsahovat stejné náležitosti jako odvolání podané podle § 82 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen **s.ř.**), ve kterém je ve větě první uvedeno, že odvolání musí mít náležitosti uvedené v § 37 odst. 2 s.ř. a musí obsahovat údaje o tom, ***proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu ho napadá a v čem je spatřován rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí nebo řízení, jež mu předcházelo***. Podání žalobkyně ze dne 29.5.2014 nazvané „vyjádření“ tyto náležitosti jednoznačně nesplňovalo, proto je vydání rozhodnutí žalované o námitkách ze dne 23.7.2014 č.j. X procesní vadou správního řízení vedeného žalovanou.

Dle § 78 odst. 1 věta první, odst. 3, 4 a 5 zákona č. 150/2002 Sb. v platném znění, *soudní řád správní* (dále jen **s.ř.s.**), je-li žaloba důvodná, soud zruší napadené rozhodnutí pro nezákonnost nebo pro vady řízení. Zrušuje-li soud rozhodnutí, podle okolností může zrušit i rozhodnutí správního orgánu nižšího stupně, které mu předcházelo a soud přihlíží ve vztahu k žalobním bodům na rozhodnutí uvedených správních orgánů jako na jeden celek. Zruší-li soud rozhodnutí, vysloví současně, že se věc vrací k dalšímu řízení žalovanému, a právním názorem, který vyslovil soud ve zrušujícím rozsudku nebo rozsudku vyslovujícím nicotnost, je v dalším řízení správní orgán vázán.

Zdejší soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání ve smyslu § 51 odst. 1 s.ř.s., kdy s tímto postupem žalovaná souhlasila a žalobkyně nesouhlas nevyjádřila.

Ze shora uvedených důvodů, kdy byla zjištěna vada řízení, spočívající v nesprávném postupu žalované, která rozhodla o nejasném podání jako o námitkách proti prvostupňovému rozhodnutí, tedy soud postupoval dle § 78 odst. 1 a napadené rozhodnutí zrušil. *Po právní moci tohoto rozsudku* bude žalovaná postupovat v souladu s § 37 odst. 3 s.ř., v němž je uvedeno: Nemá-li podání předepsané náležitosti nebo trpí-li jinými vadami, pomůže správní orgán podateli nedostatky odstranit nebo ho vyzve k jejich odstranění a poskytne mu k tomu

přiměřenou lhůtu. *Právním názorem soudu je žalovaná vázána, jak vyplývá z § 78 odst. 5 s.ř.s.*

Nad rámec pak soud uvádí, že prvostupňové rozhodnutí žalované je v souladu s platnou právní úpravou, tudíž nebyl dán důvod pro jeho zrušení. V rámci odstranění vad podání žalobkyně ze dne 29.5.2014, pokud bude zjištěno, že žalobkyně nemínila svým podáním námitky a bude akceptovat rozhodnutí o vrácení přeplatku na starobním důchodu je možné, aby si strany dojednaly možnost předmětnou částku hradit ve formě splátkového kalendáře, který nebude pro žalobkyni likvidační. Dále soud upozorňuje žalobkyni, že pokud nedostatek finančních prostředků na účtu byl způsoben jinou jí známou osobou, má možnost se domáhat vrácení předmětné částky např. i soudní cestou.

O náhradě nákladů řízení (*výrok II. rozsudku*) bylo rozhodnuto dle § 60 odst. 1 s.ř.s. věta první, podle něhož má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně náhradu nákladů řízení nepožadovala, navíc bylo napadené rozhodnutí zrušeno ze zcela jiných důvodů, než uplatnila žalobkyně, proto jí nebyla náhrada nákladů řízení přiznána.

Poučení : *Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení ve dvou písemných vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu se sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno, který o této stížnosti rozhoduje.*

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Plzni dne 5. února 2016

JUDr. Alena Hocká
samosoudkyně